

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA.

XIII. letnik.

Avгust.

8. št. 1907.

OPIS TRENTA.

II. ZGODOVINA. (Dalje.)

JOS. ABRAM.

Ker smo že pri cerkvi, spomnimo se še prvih trentske duhovnikov. Beneficij trentske je ustanovil grof Herman Attems l. 1693. in je trajal do l. 1781. Stara mašna knjiga ima napis v latinščini: Lastnina kapele D. M. v Trenti 1694., knjiga sama pa je tiskana v Benetkah leta 1699. V Trenti je bila zlasti v prejšnjih časih zelo obiskovana božja pot in še dandanes radi romajo v Trento Bolčani in bližnji Kranjci, to pa zlasti na sv. Ano in pa na Malo Gospojnico, ko je tudi sejem za kozle. Ta dva dni se v Trenti kar tare ljudstva. V cerkvi visi po stenah tudi več palic, bergelj i. dr. in pa votivnih (obljubljenih zahvalnih) podob, ki so iz sledečih let: 1717, 1747, 1749, 1754, 1756, 1757, 1761, 1764, 1765, 1766, 1773 in dve brez data (1774 ?). Na par podobah so navedeni tudi vzroki.

Ime prvega beneficijata nam ni znano, drugi se je imenoval Persa. Najznamenitejša osebnost pa je bil naslednik, Frančišek Venceslav Lucenperger, Goričan. Ta nenavadni mož je bil v Trenti že pred letom 1718. in je ostal tam do svoje smrti leta 1781. Kdaj je došel v Trento, se ne ve, vendar iz oporoke Gregorija Pretnarja, hišna številka 7 (pismo hrani Pretnar, hišna številka 41), ki jo je bil spisal sam Lucenperger 17. februarja 1718. l., posnemamo, da je bil tam že pred letom 1720., kakor se navadno navaja.

Rajni Furlan (vulgo), cerkovnik, in tudi drugi Trentarji so pripovedovali o »Ranjem Trentarju«, kakor ga še dandanes imenujejo, sledeče:

Lucenberger pride v Trento. Sreča staro ženico in jo vpraša: »Žena, kam greste?« — »V cerkev žebrat«, mu odgovori in se ne briga dalje zanj. Nato pride neka čecha (dekle). Ta tudi odgovori tako. »Ali bi ne mogel danes tukaj maševati?« jo povpraša nadalje. »O da«, odgovori dekle, »pa so mari oni tisti novi gospod, ki ima priti?« — »Magari takó ne«, odgovori mož in se plašno ozira

okoli po divjini, ki je bila še dosti večja kakor dandanes. Mož odmašuje tu, potem pa se odpoti nazaj proti Bolcu. Tudi blago, ki ga je bil že gori spravil, ukaže spet odpeljati. Za njim jo pa takoj uderejo Trentarji in ga prosijo, naj se vrne, in res se je vrnil. Bil je že v Koritnici.

Po drugem sporočilu ga je takratni bolški župnik pregovarjal, naj ostane: »Kaj mislijo, kaj rajtajo? Naj le potrpijo . . .«

Je pa še drugo sporočilo, ki pravi: Po končani sv. maši je šel Lucenperger še enkrat v cerkev, da bi se poslovil od D. M. »O, Marija«, vzdihne, »nikar me ne zapusti!« In Marija mu odgovori: »Če me ti ne zapustiš, tudi jaz tebe ne!« Zaobljubil se je, da ostane do smrti.

Lucenperger je bil zlasti po prenehanju rudnika leta 1778. v pravem pomenu besede pastir. Imel je sam okoli 100 ovac in precej dosti zemljišča. Pri sebi je imel tri sestre, ki so po njegovi smrti vse pograbile. Ena, Polona, ki je pa bila menda sestrina hči, se je poročila v Koritnici. Njen sin Hanza (Janez), študent, je bil praded Špika v Trenti. Tožbarji so bili namreč dobili od »Ranjkega Trentarja« posestvo v Koritnici.

O »Ranjkem Trentarju« ve ljudstvo mnogo pripovedovati še dandanes. Bil je zelo pobožen mož. Tudi prorokoval je ljudem, med drugim to: »Pridejo taki časi, da bo od Predela do Gorice ena sama krava. Takrat bi ne hotel, da bi bili še jermeni mojih čevljev na svetu. To bo takrat, ko bo kmet kmeta sodil in ko se bodo vile železne kače«. Ako se zdaj kaj slabo godi, pa pravijo Trentarji in Bolčani sploh: »A kaj, zdaj so prišli tisti časi, o katerih je pravil „Ranjki Trentar“. O njem vedo ljudje tudi okoli Kobarida.

O Lucenpergerju se pripoveduje tudi, da je hodil pogosto in zelo rad pit »Krajcarico«, t. j. oni obilni izvir, oziroma potok, ki izvira v erarnem gozdu Velikem Proseku v Zadnjici tik pod kolovozom in se izteka v mimotekoči Veli potok. (Zadnjica se združi ž njim šele lučaj dalje.) Krajcarica mu je zelo ugajala radi izborne vode. Govori se, da je Lucenperger vsakikrat vrgel v vodo po 1 krajcar; drugi pa pravijo, da je vedno pravil, da je vreden vsak kozarec te vode 1 krajcar, kar je verjetno. Triglavski in drugi turisti jo tudi radi pijejo.

V župnopisni knjigi je napisal o Lucenpergerju nekdanji vikar trentski A. Červ (1870—1872) tole: Franciscus Venceslaus Lucenperger, Goritiensis, qui ultra 60 annos in his scissuris petrarum gemebat ut columba profundae contemplationi immersus, donec 18. Junii 1781. annis et meritis plenus spiritum Domino

redderet. Resurrectionem gloriosam exspectat in capella B. M. V. Lauret. sub jugi lumine sepultus. A populo veneratur nomine »Ranjki Trentar«. (Frančišek Venceslav Lucenperger, ki je nad 60 let zdihoval v teh duplinah skalovja kakor golob, zatopljen v globoko premišljevanje, dokler ni 18. junija 1781. l., let in zaslug poln, vrnil Gospodu duhá. Častitljivega vstajenja čaka v kapeli D. M. Loreške, zakopan pod večno lučjo. Ljudstvo ga časti z imenom »Ranjki Trentar«.)

Omenjam še, da je stanoval Lucenperger v sedanji Špikovi hiši. Sedanje župnišče je bilo sezidano l. 1858. na razvalinah starega gradu.

Kje so kopali rudo, smo že omenili. Imeli so več jam. Zdi se, da so vrtali izprva le z železnim orodjem, kesneje pa so tudi razstreljevali. V Srednjici je nekoč plaz zasul tri rudarje. Imeli so svojo kočo za Podnom v kotu. Ko so šli k jami v vrh, jih hipoma zasuje plaz. Vodnik, fantič s h. št. 23 na Logu, ki pa je stanoval pri Šilu št. 8, pod izvirom Soče, se reši in hiti brzo naznanit nesrečo. Od onih treh se je eden rešil z veliko težavo izpod snega in se priplazil blizu koč; tu ga je pa obšla slabost, obesil je še plašč na drevo in se ulegel k večnemu počitku. Tam so ga tudi našli. Več funtov težko kladivo ter tudi druga dva tovariša so dobili izpod snega šele kesneje. Ono kladivo so hranili več časa; pozneje ga je dobil neki Drežničan, gozdni čuvaj.

Videli smo, kako so se menjavali gospodarji rudnikov. Do našali so pač le majhen dobiček in zato so tudi bolj in bolj propadali. Rutar piše, da so bili slednjič opuščeni l. 1778., a ustno izročilo nam pravi, da jih je imel za Silbernaglom nekaj časa še Branko iz Gorenje Bele. Ko je bil rudnik prenehal, so se delavci razleteli na vse strani, v Trenti so ostali le posestniki zemljišč. Zamenjati so morali kladivo s pastirsko palico in sekiro ter se ubijati za življenje po robih in vodi. Z rudnikom je propadel kdove kako tudi trentski beneficij in v kolo trentskih pastirjev je moral stopiti še njih dušni pastir, stari Lucenperger, in je moral tudi pasti ovce, ako se je hotel preživiti.

Po Lucenpergerjevi smrti ni bilo v Trento 77 let nobenega duhovnika; to nam tudi priča, kako je bila pozabljena in zapuščena od sveta. Tudi vozna pot v Bolc je kmalu razpadla, ker je ni nihče več rabil. Namesto nje pa so nastale neštete steze po planinah in vrheh, ki jih je Trentar silno vzljubil in po katerih hodi in vriska še dandanes in se čuti na njih srečnega in zadovoljnega kljub vsej ubožnosti.

(Dalje prih.)

